

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

7/16320

Sayı : E-56020453-610-940-5548/7609
Konu : Yazılı soru önergesi

15/10/2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı ifadeli, 31/07/2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1467248 sayılı yazı.

İlgi yazınız ekinde alınan, Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/14320 Esas Nolu soru önergesine ilişkin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Yılmaz TUNÇ
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (1 adet)

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

Sayı : E-56020453-610-940-5547/7608

Konu : Yazılı soru önergesi

15/10/2024

Sayın Sevda KARACA
Gaziantep Milletvekili
TBMM

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/14320 Esas Nolu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun;

A) "İnfazda temel ilke" kenar başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrasında, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kuralların hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefî inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanacağı,

B) "Yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumları" kenar başlıklı 9. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm olanlar ile süresine bakılmaksızın, suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, yönetmek suçlarından veya bu örgütün faaliyeti çerçevesinde bu fıkra da sayılan suçlardan mahkûm olanların cezalarının, yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumlarında, bu kurumların ihtiyacı karşılama bakımından yetersiz olması hâlinde diğer kapalı ceza infaz kurumlarının yüksek güvenli bölümlerinde infaz edileceği,

Hükümlerine yer verildiği malûmlardır.

Gerek yüksek güvenli kurumlarda gerekse diğer kapalı ceza infaz kurumlarında tecrit ve izolasyon şeklinde bir uygulama bulunmamaktadır.

II- Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklulara karşı kötü muamele vakalarının yaşanmaması ve bu tür şikâyet sebeplerinin ortadan kaldırılması için mevzuatımızda köklü değişiklikler yapılmıştır.

Bu çerçevede, ceza infaz kurumları; yargı denetimi kapsamında 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu ile oluşturulan infaz hâkimleri; idari denetim kapsamında Adalet Bakanlığı müfettişleri ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü hâkim ve kontrolörleri; sivil toplum kuruluşlarının denetimi kapsamında 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu hükümleri gereğince oluşturulan izleme kurulları; idari özerkliğe sahip kurumların denetimi kapsamında 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu uyarınca kurulan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu; parlamento denetimi kapsamında Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ya da araştırma komisyonlarının başkan ve üyeleri; uluslararası denetim kapsamında Avrupa İşkencenin Önlenmesi Sözleşmesi gereğince Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi tarafından denetlenmesinin yanı sıra, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği ve Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu tarafından denetlenmektedir.

Ayrıca, Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT), 27/10/2011 tarihinde Ülkemiz bakımından yürürlüğe girmiştir. Bilindiği üzere, Ek

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

Protokol çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı gözaltı merkezleri ve ceza infaz kurumlarına Ek Protokolde belirtilen denetleme organınca ziyaretler düzenlenebilecektir.

Ceza infaz kurumları, yukarıda belirtilen hem ulusal hem de uluslararası bağımsız kuruluşlar tarafından düzenli aralıklarla haberli ve habersiz olarak ziyaret edilmekte, hükümlü ve tutukluların sağlık ve yaşam koşulları, iç güvenlik, sevk ve nakil işlemleriyle ilgili aksaklık ve eksiklikler yetkili mercilere bildirilmektedir.

Hükümlü ve tutuklular veya sivil toplum örgütleri, resmî ya da özel insan hakları kuruluşları tarafından yapılan başvurular titizlikle incelenmekte, adlî ve idarî yönden yapılan soruşturmalar sonucunda kusur ve ihmali olan görevliler hakkında yasal gereğine tevessül edilmektedir.

III- Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Ceza İnfaz Alanındaki Tavsiye Kararlarında belirtilmiş olan minimum ceza infaz kurumu standartları dikkate alınarak, 2000 yılından itibaren ceza infaz sistemimizde reform niteliğinde çalışmalar yapılmaktadır. Özellikle ceza infaz kurumlarının fizikî yapısı ve hükümlü rehabilitasyonu alanında çağdaş standartlar yakalanmıştır. Bu çerçevede, Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi tarafından ortaya konulan minimum ceza infaz kurumu standartlarına uygun nitelikte kurumların inşa edilerek hizmete açılması; fiziki olarak ekonomik ömrünü dolduran ve yeterli eğitim ve iyileştirme çalışmalarına elverişli durumda bulunmayan kurumların da kapatılması öngörülmüştür.

IV- A) 5275 sayılı Kanunun 8., 9. ve 10. maddeleri uyarınca kapalı ceza infaz kurumları, yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları ve kadın kapalı ceza infaz kurumları firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış tesislerdir.

B) Adalet, İçişleri ve Sağlık bakanlıkları arasında imzalanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetim, Dış Koruma, Hükümlü ve Tutukluların Sevk ve Nakilleri ile Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Protokolün "Ceza İnfaz Kurumlarında Dış Kontrol ve Arama" başlıklı Üçüncü Bölümünde yer alan "Kurumların teknik donanımı" kenar başlıklı 15. maddesinde, yüksek güvenlikli ceza infaz kurumundan başlamak üzere, mevcut kapalı ceza infaz kurumlarının dış korumasındaki aydınlatma, kule, tel örgü, kafes tel, ihata duvarı, dinleme cihazı, kamera, nöbetçi kulübeleri, kapı ve pencere demirleri ve elektronik kontrol cihazları gibi fizikî noksanlıkların giderilmesi suretiyle, tünel kazılarak vuku bulacak firarları önlemek amacıyla, Bakanlığımızca bütçe imkânları ölçüsünde gerekli tedbirlerin alınacağı, yeni yapılacak ve yapılmakta olan ceza infaz kurumlarında da aynı fiziki tedbirlerin alınarak uygulamaya konulacağı hükmüne yer verilmiştir.

Ceza infaz kurumlarında, firar ve benzeri olaylar ile güvenlik zafiyetine meydan verilmemesi için yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca kamera sistemi kullanılmaktadır. Söz konusu uygulamalar ulusal mevzuat, uluslararası cezaevi kuralları ve temel insan hakları gözetilerek gerçekleştirilmektedir.

V- "Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler" konulu, 22/01/2007 tarihli ve 45/1 Nolu Genelgenin "Ortak Etkinlikler" başlıklı Üçüncü Bölümünün 13. maddesinde, güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen istekli hükümlü ve tutukluların, 10 kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde ve idarenin gözetiminde, açık görüş alanlarında veya diğer ortak yerlerdeki sosyal faaliyetler çerçevesinde haftada toplam 10 saati aşmamak üzere sohbet amacıyla bir araya getirilebileceği, bu faaliyetin hafta içerisinde açık görüş, avukat ve ziyaretçi görüşlerini

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

aksatmayacak şekilde yaptırılacağı belirtilmiştir.

VI- 28/03/2020 tarihli ve 2324 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmeliğin "Psiko-sosyal yardım servisi" kenar başlıklı 12. maddesinin birinci fıkrasında; psiko-sosyal yardım servisinin, personel ve hükümlülerin ruh ve beden sağlığı ve bütünlüğüne ilişkin koruyucu, geliştirici programları araştıran, uygulayan ve gerektiğinde tedavi sürecine katılarak psikolojik destek ve müdahalede bulunan, ayrıca hükümlülerin bireysel özelliklerini, yaşam koşullarını ve suç işleme nedenlerini belirleyerek bireysel gelişmelerine yardımcı olan, kurum yaşamına uyumlarını ve toplumsal yaşamla uyumlaşmalarını sağlayan ve bireyin yeniden suç işlemesini engelleyecek önlemleri alan ve bu amaçla gerektiğinde kurum en üst amirinin bilgisi dahilinde, aileler ve sosyal çevreyle görüşme yapan servis olduğu, psiko-sosyal yardım servisinde, psikolog, sosyal çalışmacı, sosyolog ve çocuk gelişimi uzmanının görev yapacağı; ikinci fıkrasında, bu servisin, iyileştirme programları kapsamında spor alanları, çok amaçlı salon, kütüphane ve iş atölyelerinden yararlanma, meslek edinme kursları gibi faaliyetlere katılabilecek durumdaki hükümlüler ile kurumun iç hizmetlerinde çalıştırılacak hükümlüleri belirleyerek idare ve gözlem kuruluna sunma görevi bulunduğu hükümlerine yer verildiği malûmlardır.

VII- A) Ceza İnfaz Kurumlarına giren her hükümlü ve tutukluya, psikolog ve sosyal çalışmacılar tarafından Bireyselleştirilmiş İyileştirme Sistemi (BİSİS) kapsamında Araştırma Değerlendirme Formu (ARDEF) doldurulmaktadır. ARDEF'ten çıkan sonuçlar doğrultusunda hükümlü ve tutuklular ihtiyaçlarına uygun bireysel müdahale ya da grup çalışmalarına yönlendirilmektedir.

B) Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların kuruma kabul edildiği andan salıverilme sürecine kadar risk-ihtiyaç-uygunluk modeli doğrultusunda değerlendirilmesi ve ruh sağlığı hizmetlerinin etkin kanıta dayalı standart uygulamaları içermesine ilişkin olarak Bakanlığımız Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından, Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Müdahale Programı (YARDM) geliştirilmiştir. YARDM programı kapsamında geliştirilen Ruhsal Sorunlara Bireysel Müdahale Uygulama Rehberi ile ilgili ceza infaz kurumlarında görevli uzmanlara yönelik eğitimler düzenlenmiş ve ceza infaz kurumlarında en sık karşılaşılan ruhsal ve davranışsal sorunlara yönelik bireysel müdahale programı ile ilgili bilgiler aktarılmıştır.

Uygulama Rehberinde yer alan "İntihar ve kendine zarar verme davranışına yönelik bireysel müdahale" kapsamında, bu davranışların belirtileri, bu düşünce ve davranışa sahip kişilerle ilgili dikkat edilmesi gereken noktalar ile bu kişilerin sevk ve izlemi, psiko-sosyal servisin yapacağı kısa ve ileri müdahale konularında müdahale basamakları açıklanmış, tüm ceza infaz kurumu müdürlerine bu konularda eğitim verilmiştir.

C) Değerlendirme Profil Araçları ve Rehabilitasyon Programları (DEPAR) kapsamında "Yüksek Etkili Suçları İşlemiş Hükümlülere Yönelik İntiharın Önlenmesi Müdahale Programı" geliştirilmiştir. Bu program ile, intihar riski olduğu tespit edilen uzun süreli hapis cezası alan hükümlülerin intihar düşünceleri ve girişimlerine müdahale edebilmek ile onları yeniden hayata bağlamak amaçlanmıştır.

Ç) Tüm ülkelerde, ceza infaz kurumlarında intihar ve kendine zarar verme davranışı toplumdaki normal popülasyona göre daha sık yaşanmaktadır. Tekrarlayıcı bir davranış olan kendine zarar verme, kişinin vücudunun belirli bölümlerine zarar vermesi olarak karakterize edilmekte, birçok ruhsal bozuklukla birlikte görülebilmektedir. Bu nedenle, anlık iyileşmeler

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

olsa bile ceza infaz kurumlarında uzun süre izlem yapılmakta ve uzun vadeli önlemler alınmaktadır. Ayrıca intihar ve kendine zarar verme davranışı, ceza infaz kurumu personeli için de travmatik bir etki oluşturmakta, bu konuda personelin desteklenmesi yönünde çalışmalar yürütülmektedir.

Anılan programlar, psiko-sosyal yardım servisi tarafından yürütülen destek çalışmaları ve kurumsal yaklaşım kapsamında kendine zarar verme ve intihar riski bulunan hükümlü ve tutuklular ile ilgili tüm kurum müdürlerine verilen eğitimlere ve alınan tedbirlere rağmen kişinin tekrar tekrar intihar ve kendine zarar verme davranışı sergilemesi durumunda kurumca gerekli adli ve idari süreçler başlatılmaktadır.

D) Hükümlü ve tutukluların iyileştirilmesine yönelik kurumlarda psiko-sosyal yardım servisi tarafından; Öfke Kontrolü Programı, Sigara Alkol ve Madde Bağımlılığı Programı, Salıverilme Öncesi Mahkum Gelişimi Programı, Önce Düşün Programı, Özel Gözetim ve Denetim Programı, İntihar ve Kendine Zarar Verme Davranışı Risk Yönetimine Yönelik Personelde Farkındalık Programı yürütülmektedir.

İntihar ve Kendine Zarar Verme Davranışı Risk Yönetimine Yönelik Personelde Farkındalık Programı kapsamında kurum müdürleri başkanlığında psikolog, sosyal çalışmacı, öğretmen, sağlık memuru, infaz koruma baş memuru ve ilgili infaz koruma memurunun yer aldığı vaka değerlendirme toplantıları aracılığıyla hükümlü ve tutukluların risk değerlendirme formları incelenerek risk taşıyan kişilere yönelik bakım ve gözetim planları yapılmakta, gözlem çalışmaları yürütülmektedir. Ek olarak intihar ve intihar girişimi vakaları yüksek görülen kurumların personeline yönelik, Bakanlığımız Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü İyileştirme ve Topluma Kazandırma Daire Başkanlığında görev yapan psikolog ve sosyal çalışmacılar tarafından "İntiharın Önlenmesi Eğitim Programı" uzaktan eğitim yoluyla düzenlenmektedir.

VIII- 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun, "Hükümlünün mektup, faks ve telgrafları alma ve gönderme hakkı" kenar başlıklı 68. maddesinin birinci fıkrasında, hükümlünün, bu maddede belirlenen kısıtlamalar dışında, kendisine gönderilen mektup, faks ve telgrafları alma ve ücretleri kendisince karşılamak koşuluyla, gönderme hakkına sahip olduğu, hükümlünün usul ve esasları Adalet Bakanlığınca belirlenmek suretiyle, gerekli teknik altyapının bulunduğu kurumlarda elektronik yöntemlerle de mektup alıp gönderebileceği; ikinci fıkrasında, hükümlü tarafından gönderilen ve kendisine gelen mektup, faks ve telgrafların mektup okuma komisyonu bulunan kurumlarda bu komisyon, olmayanlarda kurumun en üst amirince denetleneceği; üçüncü fıkrasında, kurumun asayiş ve güvenliğini tehlikeye düşüren, görevlileri hedef gösteren, terör ve çıkar amaçlı suç örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının haberleşmelerine neden olan, kişi veya kuruluşları paniğe yönltecek yalan ve yanlış bilgileri, tehdit ve hakareti içeren mektup, faks ve telgrafların hükümlüye verilmeyeceği, hükümlü tarafından yazılmış ise gönderilmeyeceği; dördüncü fıkrasında, hükümlü tarafından resmî makamlara veya savunması için avukatına gönderilen mektup, faks ve telgrafların denetime tâbi olmadığı, bu iletilerin, alıcısı dışındaki kişilerin erişimini engelleyici tüm tedbirler alınarak hükümlünün talebine göre posta yoluyla veya elektronik ortamda alıcısına ulaştırılabileceği hükümlerine yer verildiği malûmlardır.

Ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlü ve tutuklular anılan maddede belirtilen kısıtlama sebeplerini içermemesi kaydıyla mektup, faks ve telgraflarını gönderebilmekte, kendilerine gelen mektup, faks ve telgrafları kabul edebilmektedirler.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

IX- Bakanlığımız kayıtlarının incelenmesinden; Ülkemiz genelinde fizikî şartlar itibarıyla çağdaş infaz rejimine uygun olarak yapılan yüksek güvenlikli ve daha çok hükümlü ve tutuklu bulundurma kapasitesine sahip modern ceza infaz kurumlarının inşâ edildiği, bu çerçevede kalabalık koğuş sistemi yerine, çağdaş oda sistemine uygun olarak geliştirilen projelerin özellikle nüfusun yoğun olduğu yerleşim merkezlerinde faaliyete geçirildiği, bu yaklaşımla 3 katlı olarak inşâ edilen Y tipi ceza infaz kurumlarının 1, 3 ve 18 kişilik odalardan, 2 katlı olarak inşâ edilen S tipi ceza infaz kurumlarının ise 1, 3 ve 6 kişilik odalardan oluştuğu, yeni inşâ edilen tüm kurumlarımızda; yemekhane, arıtma tesisi, iş atölyesi, alışveriş merkezi, okul, kreş, spor alanları gibi ünitelerin oluşturulduğu, özellikle sağlık ve yemek ihtiyacının karşılanması amacıyla nitelikli personel alımının gerçekleştirildiği anlaşılmıştır.

X- Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığıyla yapılan yazışmaya verilen 07/08/2024 tarihli cevapta;

A) Soru önergesinde adı geçen hükümlünün Marmara Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda barındırıldığı, adı geçen 2024 yılı Kurum kayıtlarında 62 adet mektup veya faks gönderildiğinin tespit edildiği, söz konusu gönderilerin Kurum Mektup Okuma Komisyonu tarafından yapılan incelemesi sonucunda 6 adedinin sakıncalı bulunduğu ve Kurum İdare ve Gözlem Kurulu tarafından alınan kararlar doğrultusunda sakıncalı bulunan kısımlarının çizilerek ilgili yerlere gönderildiğinin tespit edildiği,

B) Kurumda tüm iş ve işlemlerin mevzuat hükümlerine uygun olarak yürütüldüğü,

C) Soru önergesinde belirtilen aksi yöndeki iddiaların gerçeği yansıtmadığı,

Bildirilmiştir.

Bilgilerinize sunulur.

Yılmaz TUNÇ
Bakan

